

тори формування економіки регіонів», «Державна регіональна економічна політика»;

г) розв'язання задач з екології щодо визначення економічних збитків і втрат від екологічних негараздів, кейс з безпеки життєдіяльності «Напрацювання навичок керівників щодо організації заходів захисту персоналу в надзвичайних ситуаціях», практикум з формування малих колективів для вирішення питань організації ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єкті господарювання;

д) пілотне або експрес-опитування, для посилення мотивації студентів до навчання і забезпечення активного контролю знань, яке є суцільним опитуванням і наявно демонструє загальний рівень підготовки студентів.

Використання вищезазначених методів активації навчання у поєднанні з тренінговими технологіями сприяє інтенсифікації навчального процесу та активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Це виявляється в необхідності аналізувати наукову інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу, самостійно знаходити можливі ресурси для розв'язання проблеми, навчитись формулювати та правильно виражати власну думку, доводити власну точку зору, вміти аргументувати та дискутувати, моделювати різні ситуації та виробляти стратегію досягнення мети, знаходити спільне розв'язання проблем тощо. Все це сприятиме формуванню інноваційних якостей особистості майбутніх фахівців, що повинні мати активну позицію в життєвих обставинах, критичне, творче мислення, здатне до розуміння інших людей та співпраці, особистісну відповідальність за самоосвіту, самовдосконалення та кар'єрне зростання.

*Полонець В. М., асистент,
кафедра маркетингу*

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ МІЖПРЕДМЕТНОГО ТРЕНІНГУ НА МАТЕРІАЛАХ ПІДПРИЄМСТВ, ДІЮЧИХ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ

Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог та Болонського процесу.

Визначальними критеріями освіти в рамках Болонського процесу є: якість підготовки фахівців; зміцнення довіри між суб'єк-

тами освіти; відповідність європейському ринку праці; мобільність; сумісність кваліфікації на вузівському та після вузівському етапах підготовки; посилення конкурентоспроможності Європейської системи освіти.

Обрані шляхи модернізації вищої освіти України співзвучні загальноєвропейським підходам.

Сучасна освіта немислима без інтеграції освітньої діяльності у європейський і світовий інформаційний простір. Тому основним змістом діяльності вищого навчального закладу стає формування інноваційного освітньо-виховного середовища, що передбачає: зміну організації і змісту освіти з метою інтеграції у світовий освітній простір; оптимізацію кадрового забезпечення; комплексне вдосконалення професійної майстерності педагогів через опанування інноваційних і дослідно-експериментальних видів діяльності.

Одним з найсучасніших навчальних підходів є проведення міжпредметних тренінгів на основі реально діючих підприємств.

Так, основним завданням міжпредметного тренінгу є узагальнення знань, які студенти набули протягом попередніх років навчання та їх підготовка до практичної роботи на підприємствах.

Міжпредметний тренінг спрямований саме на підготовку студентів до практичної роботи шляхом здобуття суто практичних навичок та вмінь, що досягається завдяки відтворенню, під час проведення тренінгу, практичних бізнес-ситуацій, в яких студенти вирішують завдання, аналогічні до завдань, з якими працюють практики маркетингу.

Досягнення цілей тренінгу відбувається шляхом опрацювання практичних ситуаційних вправ. Під час проведення тренінгу відбувається вдосконалення творчого та латерального мислення, комунікативних здібностей, аналітичного мислення, навичок підготовки презентацій, ораторського мистецтва.

Вибір кейс-методу, як інтерактивного методу викладання зумовлений особливостями навичок, які мають здобути студенти та особливостями цільової аудиторії.

Перша особливість полягає в необхідності здобуття практичних навичок, що найкраще може бути досягнуто шляхом опрацювання практичних ситуацій їх порівняння та розробкою власних варіантів.

Друга особливість полягає в тому, що слухачі тренінгу — це молоді фахівці з маркетингу, які вкрай потребують розвитку практичних навичок та практичного закріплення здобутих знань.

Концепція тренінгу полягає в проведенні комплексних практичних заходів для студентів на основі реальних ситуаційних вправ із залученням до участі вітчизняних та закордонних підприємств.

Необхідність проведення комплексних міжпредметних тренінгів, з залученням реально діючих підприємств, зумовлена вимогами сучасного ринку праці до випускників вищих навчальних закладів. Сучасний ринок праці вимагає від молодих фахівців, відразу після закінчення навчання, вміння вирішувати складні практичні завдання. Відповідні навички студенти можуть отримати тільки шляхом вирішення реальних практичних ситуацій, які виникають на підприємствах. Комплексні міжпредметні тренінги покликані сприяти вирішенню вищезазначених завдань, шляхом інтеграції навчального процесу та практичного сектору економіки.

Метою тренінгу є розвиток практичних навичок у студентів, у відповідності з Болонським процесом, шляхом впровадження тренінгових технологій інтегрованих з практичною діяльністю підприємств.

Міжпредметний тренінг має на увазі використання при вирішенні практичних завдань знань з декількох дисциплін. Що спрямоване на подолання одвічної навчальної проблеми, яка полягає в тому, що на окремих дисциплінах студенти вивчають вирішення питань вузької спеціалізації, пов'язані з певною дисципліною. В свою чергу, реальна практична діяльність вимагає інтеграції знань та навичок з різних дисциплін. Таким чином, проведення міжпредметного практичного тренінгу інтегрує знання з різних дисциплін та навчає студента використовувати знання отримані за різними предметами. В свою чергу, проведення міжпредметних тренінгів є надзвичайно складним процесом, який вимагає не тільки сильних знань студентів у різних навчальних дисциплінах, але й чіткого та виваженого організаційного керівництва тренінгом. До проведення міжпредметного тренінгу залучаються викладачі різних дисциплін, які складають комплексне інтегроване завдання та проводять взаємопов'язані тренінгові заняття. Завдання з одного предмету є частиною/основою для вирішення завдань з іншого предмету — свого роду головоломка, в якій не вирішивши попереднє завдання не можна вирішити наступне.

Успіх міжпредметного тренінгу в значній мірі залежить від командної роботи групи викладачів, які органічно поєднують свої дисципліни створюючи творче, практичне завдання для студентів.

Також особливість тренінгу полягає в залученні до навчального процесу третьої сторони — підприємств, які діють на території України.

Роль підприємств полягає в: наданні інформації для розробки ситуаційних вправ; безпосередній участі в процесі проведення тренінгів (оперативне забезпечення необхідною практичною інформацією); незалежній експертній оцінці результатів робіт студентів.

*Рахманов О. А., канд. соціол. наук, доцент,
кафедра політології та соціології*

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ СОЦІОМЕТРІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ СОЦІОЛОГІЇ

Специфічними і особливо ефективними при вивченні малих груп є методи соціометрії. Термін «соціометрія» в перекладі з латини означає вимірювання міжособистісних взаємин у групі. У суспільних науках він постав наприкінці XIX ст. у зв'язку зі спробами застосування математичних методів до вивчення соціальних явищ. Основна заслуга у створенні методології соціометричних досліджень, сукупності вимірювальних процедур і математичних методів обробки первинної інформації належить американському соціопсихологу Джекобу Морено (1892—1974). Виробивши свою систему структурного аналізу малих груп, Морено сформулював і стратегічне завдання соціометрії. Воно, на його думку, полягає у забезпеченні таких умов на виробництві і в житловому приміщенні, за яких люди працювали і жили б в оточенні симпатичних і симпатизуючих їм людей.

Соціометричний метод опитування — один із різновидів опитування, який використовують для вивчення внутріколективних зв'язків шляхом виявлення стосунків між членами колективу.

Цей метод застосовують для дослідження міжособистісних стосунків і міжгрупових відносин з метою їх поліпшення. Він дає змогу соціологові вивчити склад малих соціальних груп, особливо неофіційних стосунків, одержуючи соціологічну інформацію, яку іншим шляхом дістати майже неможливо.

Технічний апарат соціометрії застосовують у різних сферах мікросоціології, зокрема в соціології освіти. Грамотне використання арсеналу соціометричних методів є передумовою для ґрунтовних теоретичних висновків про функціонування і розвиток груп, досягнення значних практичних результатів у комплекту-